

ePOOKI

OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT ISSN 1798-2022

ePooki 4/2020

”Tämä on helppoa, meillä näitä tehdään jo” – keskustelua ilmastolupauksista ja maakunnallisesta ilmastotyöstä

Virkkula Outi, Imppola Ritva, Moilanen Sanna

20.2.2020 ::

Ilmastomuutos on kaikkien yhteinen asia. Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa tehdään erilaisia valintoja ja tekoja ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Kuntalaisten ilmastolupaukset osoittavat sitoutuneisuutta toimintaan. Maakunnassa laadittava ilmastotiekartta tukee kuntien ilmastotyötä.

Ilmastokiertueella maakunnassa

Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa tehdään työtä ilmastomuutoksen torjumiseksi. Tämä on ilmennyt syksyn 2019 aikana, kun maakunnan tapahtumissa on kierretty keskustelemassa ilmastoasioista. Erityisenä tavoitteena on ollut kerätä ja jakaa tietoa vähähiilisyystyöstä Pohjois-Pohjanmaan kunnissa ja maakunnassa. Kiertue on osa Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia – Canemure -hanketta, jossa vähähiilisiä tekoja edistetään yhdessä ja valtakunnallisesti [UU](#).

Kiertue käynnistyi Iin Ilmastoareena -tapahtumassa elokuussa. Sittemmin keskustelua ilmastomuutoksesta jatkettiin Oulun ammattikorkeakoulun avajaisissa, Pohjolan Maidon syysmarkkinoilla, Tyrnävän Perunamarkkinoilla ja Oulun yliopiston Kestävän kehityksen viikolla. Näissä tapahtumissa tavoitettiin yhteensä noin 850 ilmastoasioista kiinnostunutta esikouluikäisestä varttuneempaan väestöön. Kukin heistä on äänestänyt omaa henkilökohtaista ilmastolupaustaan (kuva 1).

KUVA 1. Ilmastolupauskiertueella Iissä (kuva: Outi Virkkula)

Kiertueen perusviesti on ollut, että ilmastonmuutoksen hillitseminen kuuluu kaikille ja että konkreettinen toiminta on paras tapa edistää asiaa omalta osalta. Kukaan meistä pystyy tekemään jotain. Yhdessä olemme enemmän ja yhteistyöllä saadaan aikaan suurempia tekoja ja vaikuttavuutta. Sama sanoma toistuu myös muilla toimijoilla ja eri konteksteissa. Luonnonvara-keskuksen vanhempi tutkija, **Perttu Virkajärvi**, totesi Ilmastoviisas maatilayritys -tilaisuudessa [\[2\]](#), että ilmastonmuutoksen torjuminen on ihmiskunnan viisauden testi, joka ei ratkea sillä, että heittäytyy toimeksi, koska "muutkaan ei tee mitään".

Ilmastolupausten kärjessä tuttuja arjen tekoja

Iin Ilmastoareenalla ilmastolupaus-tehtävästä kiinnostui kahden päivän aikana yhteensä noin 400 osallistujaa. Yhdeksään eri lasipurkkiin oli ennakoon kiinnitetty kahdeksan lupaus (kuva 2). Yhdeksänteen purkkiin sai jättää "oman hiilipihiin lupauksen". Eri lupauksia äänestettiin kolmella puuhelmellä, jotka sai jakaa lupauksen kesken parhaaksi katsomallaan tavalla. Kaikki kolme helmeä sai laittaa myös samaan lasipurkkiin. Yhteensä Iissä lupauksia jätettiin 1 188 kappaletta. Selkeä voittaja oli "Lajittelen jätteeni" (F=28,5 %). Toiseksi eniten ääniä sai "Kohtuullistan kulutustani" (F=19,8 %) ja kolmanneksi eniten puuhelmiä annettiin "Vältän lentomatkestusta" -lupaukselle, missä äänimäärä oli selkeästi edellisiä vähäisempi (F=12,5 %).

KUVA 2. Ilmastolupauksia lasipurkeissa (kuva: Outi Virkkula)

Ilmastoareena-tapahtuman jälkeen lupauksia tarkennettiin ja täsmennettiin saadun palautteen perusteella. Tavoitteena oli saada niistä mahdollisimman selkokieliset kaikille potentiaalisille osallistujille. Taulukkoon 1 on kirjattu päivitetetyt lupaukset, joita äänestettiin viidessä eri tapahtumassa syksyn 2019 aikana. Pohjolan Maidon syysmarkkinoiden äänestys Oulussa ja Haapavedellä on summattu samaan sarakkeeseen.

TAULUKKO 1. Annetut ilmastolupaukset syksyllä 2019

Ilmastolupaus	Oamkin vuoden avajaiset (N)	Pohjolan Maidon syysmarkkinat (Oulu + Haapavesi) (N)	Tyrnävän perunamarkkinat (N)	OY:n kestävän kehityksen viikko (N)	Kaikki yhteensä (N)	Kaikki yhteensä (F)
Vältän lentomat kustusta	25	22	47	10	104	7,6 %
Lajittelen jätteeni	70	25	79	39	213	15,7 %
Suosin kasvisruokaa	45	11	35	27	118	8,7 %
Liikun enemmän kävellessä ja pyörällä	54	26	79	38	197	14,5 %
Otan lyhyempiä suihkuja	51	32	87	25	195	14,3 %
Ostan vain tarpeeseen	66	28	71	25	190	13,9 %
Minimoin ruokahävikkini	76	40	79	53	248	18,2 %
Ostan vain vihreää sähköä	22	8	11	7	48	3,5 %
Oma hiilipihi lupaukseni, mikä?	9	7	18	13	47	3,5 %
Yhteensä	418	199	506	237	1 360	99,9 %

Kun tarkastellaan kaikkia annettuja ääniä yhteensä (N=1 360) voidaan todeta, että ruokahävikin vähentäminen (18,2 %) ja jätteiden lajittelu (15,7 %) ovat suosituimpia ilmastolupauksia. Seuraavien lupauksen kohdalla on tasaisempaa ja äännettyjä jätteen lajittelun, veden kulutuksen vähentämisen sekä ostamisen kohtuullistamisen kesken. Viiden lupauksen kärki erottuu selkeästi muista. Ne ovat kaikki omassa arjessa helposti toteutettavia.

Eri tapahtumien kesken äänestyskäyttäytymisessä löytyy pieniä eroja. Esimerkiksi Tyrnävän perunamarkkinoilla suosituin ilmastolupaus olivat lyhyemmät suihkut. Lisäksi Iin Ilmastoareenalla elokuussa 2019 lupauksen kolmanneksi tullut lentomat kustamien välttäminen osoittautui muilla tapahtuma-areenoilla vähemmän suosituksi. Kun tarkastellaan kaikkia annettuja ääniä yhteensä, selkeästi vähiten lupauksia annettiin lentomat kustamien välttämisen lisäksi kasvisruoan suosimiselle ja vihreän sähkön ostamiselle.

Maakunnallinen ilmastotiekartta tukee kuntien toimintaa

Maakunnallisen ilmastotyön järkevöittämiseksi sekä vaikuttavien tekojen ja yhteistyön lisäämiseksi Pohjois-Pohjanmaalle luodaan ilmastomuutoksen hillinnän tiekartta, joka kattaa vuodet 2020–2030. Tiekartta tukee siirtymistä kohti kestävä ja vähähiilistä taloutta sekä sisältää toimintamallin sen toimeenpanoon ja seurantaan. Maakunnan kuntia on lähestytty sähköisellä kyselyllä, jossa tarkastellaan kuntien toimia ja suunnitelmia energian, liikenteen, maankäytön ja asumisen, kierto- ja biotalouden, luonnonvarojen sekä osaamisen ja innovaatioiden osalta. ^[3]

Julkinen sektori ja yritykset ovat merkittävässä asemassa vähähiilisen talouden mahdollistajina ja edistäjinä ^[3]. Kunnat, paikalliset yritykset ja kansalaiset yhdessä luovat uusia ilmastoviisaita toimintatapoja, joilla on selkeä yhteys maakunnalliseen ja alueelliseen hyvinvointiin ^[4].

Yksi tapa osoittaa kuntatason sitoutumista ilmastotyöhön on täyttää Hinku-kunnalle asetetut kriteerit ja saada Hinku-kunnan status. Hinku-kunnalla on näyttöä ilmastomuutokseen tähtäävistä hillintätoimista sekä suunnitelma ja keinoja kasvihuonekasvustojen vähentämiseen. Pohjois-Pohjanmaan maakunnan 30 kunnasta yhdeksän on Hinku-kuntaa. Haapajärvi, Ii, Muhos, Pyhäjärvi, Raahen, Tyrnävä, Utajärvi, Vaala ja Ylivieska ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007

tasosta. ^[5] Vuoden 2020 aikana valmistuvan Pohjois-Pohjanmaan maakunnan ilmastotiekartan yksi tavoite voisi olla, että vuoteen 2030 mennessä kaikki maakunnan kunnat ovat Hinku-kuntia. Syksyn kiertuekeskusteluiden ja kohtaamisten perusteella kunnista löytyy ilmastotyöhön osaamista ja tahtotilaa.

Lähteet

1. [^] Suomen ympäristökeskus. Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia – Canemure. Hakupäivä 10.2.2020.
<http://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Canemure>
2. [^] Pro Agria. 2019. Ilmastoviisas maatilayritys – Ilmastokeskustelu maatalan roolista ilmastonmuutoksen hillinnässä. Video. Ilmastoviisas maatala -seminaari 29.11., Säätytalo, Helsinki. Hakupäivä 3.12.2019.
<https://youtu.be/hQ3IABs8BTE>
3. ^{^ ab} Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartasta askelmerkit maakunnan ilmastotavoitteille. Hakupäivä 15.12.2019.
<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/aluesuunnittelu/popilmasto>
4. [^] Suomen ympäristökeskus. Hinku-kriteerit. Hakupäivä 5.2.2020.
<http://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Hinku/Hinkukriteerit>
5. [^] Suomen ympäristökeskus. Hinku-kunnat. Hakupäivä 5.2.2020.
<http://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Hinku/Hinkukunnat>

Metatiedot

Nimeke: ”Tämä on helppoa, meillä näitä tehdään jo” – keskustelua ilmastolupauksista ja maakunnallisesta ilmastotyöstä

Tekijä: Virkkula Outi; Impola Ritva; Moilanen Sanna

Aihe, asiasanat: kestävä kehitys, tiedotus, valistustoiminta, ympäristönsuojelu

Tiivistelmä: Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa tehdään työtä ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Tämä on ilmennyt syksyn 2019 aikana, kun maakunnan eri tapahtumissa on kierretty keskustelemassa ilmastoasioista. Kiertue on osa Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia – Canemure -hanketta, jossa vähähiilisiä tekoja edistetään yhdessä ja valtakunnallisesti. Tapahtumissa on tavoitettu yhteensä 850 ilmastoasioista kiinnostunutta esikoulukäisestä varttuneempaan väestöön. Kukin heistä on äänestänyt omaa henkilökohtaista ilmastolupaustaan.

Viiden eri tapahtuman yhteydessä lupauksia jätettiin yhteensä 1 360 kappaletta. Ilmastolupausten kärjessä on tuttuja arjen tekoja. Ruokahävikin vähentäminen ja jätteiden lajittelu ovat suosituimpia. Seuraavien lupauksen kohdalla on tasaisempaa ja äännet jakaantuvat liikkumisen, veden kulutuksen vähentämisen sekä ostamisen kohtuullistamisen kesken. Vähiten lupauksia on annettu lentomatkustuksen välttämisen lisäksi kasvisruoan suosimiselle ja vihreän sähkön ostamiselle.

Yksi tapa osoittaa kuntatason sitoutumista ilmastotyöhön on hakea Hinku-kunnan statusta. Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa on yhdeksän Hinku-kuntaa. Haapajärvi, Ii, Muhos, Pyhäjärvi, Raahel, Tyrnävä, Utajärvi, Vaala ja Ylivieska ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Syksyn kiertueen perusteella kunnista löytyy ilmastotyöhön osaamista ja tahtotilaa.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2020-02-20

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe202002195859>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: CC BY-NC-ND 4.0

Näin viittaat tähän julkaisuun

Virkkula, O., Imppola, R. & Moilanen, S. 2020. "Tämä on helppoa, meillä näitä tehdään jo" – keskustelua ilmastolupauksista ja maakunnallisesta ilmastotyöstä. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 4. Hakupäivä xx.xx.xxxx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe202002195859>.